

behartigen in onze aan alle kanten gefolterde Kerk? Of om iets anders te noemen. Hier en daar is dan op aandrang van den voorganger, een kerk met koor gebouwd. De Avondmaalstafel staat in het front der gemeente; de preekstoel aan den kant. De dominee heeft daarbij een zekere liturgie, die hij mooi vond — welke? Ieder doet wat goed is in zijn oogen! — ingevoerd. Maar dominee vertrekt. Hij wordt opgevolgd door een collega, die zich aan de tegenwoordig geldende liturgie, van ouds in onze Gereformeerde Kerk in zwang, houdt. Daar staat nu die Avondmaalstafel! Op nonactief. Kon de opvolger, dan veranderde hij de situatie. Maar de Kerk kan niet worden omgebouwd. Wordt dat niet een paskwil?

We zijn tallemal wel eens met die klacht, denk ik. De preekstoel ter zijde, dat is volstrekt ongereformeerd gedacht, want het sacrament komt na het Woord, is daaraan ondergeschikt, en kan desnoods worden gemist, wat van het Woord geenszins geldt. Gelijk in veel gevallen, zoo is het ook hier; men wil meer „liturgie“ (wat feitelijk onjuist is, omdat de preek ook tot de liturgie behoort; men moest eigenlijk zeggen: een andere liturgie, of: meer afwisseling in de liturgie); men verzuimt dan de liturgische vragen op gereformeerde of zelfs protestantische wijze in te denken en te beantwoorden; kijkt naar andere instituten, die niet gereformeerd dachten, ook wat de liturgie betreft; copieert daarvan enkele details; slijkt op die manier brokken roomsche of „hoog-kerkelijke“ grondgedachten, en valt, eenmaal achter Rome aangekomen, ondanks den Galatenbrief, in zóoverre terug uit het nieuwe in het Oude Testament.

K. S.

GENERALE SYNODE DER GEREFORMEERDE KERKEN.

(Slot.)

Prof. dr J. Waterink rapporteerde hierna over een verzoek van de „Eglise Reformée de France“ om medeleven en voorbede.

De commissie stelde voor de deputaten voor de correspondentie met buitenlandse kerken op te dragen om terzake inlichtingen in te winnen en op de Synode van 1942 van advies te dienen of het gewenscht is om met deze groep in nader contact te treden.

Een in dien geest gesteld concept-schrijven bood de commissie eveneens ter Synode aan, die zich met de conclusies en het concept vereenigde.

Voorts rapporteerde prof. Waterink over een schrijven van den heer P. Gootjes van Bergen, handelend over de Theol. Hoogeschool, candidatenovervloed en polemiek.

De Synode besloot adressant te verwijzen naar de verschillende agendapunten van deze Synode, die afzonderlijk handelen over elk der genoemde zaken.

Hongaarsche studenten.

Hierna was aan de orde het rapport van deputaten voor steunverleening aan Hongaarsche studenten.

Rapporteur was ds H. A. Munnik van Zwolle, die door den Voorzitter werd verwelkomd en gelukgewenscht met zijn eere-professoraat aan de Universiteit van Debreczen.

Nadat ds Munnik zijn rapport had uitgebracht, rapporteerde daarover ds J. de Vries. De commissie acht het beter, dat niet de Synode zich tot de verschillende classes wenden zal met het verzoek een classicaal deputaat te benoemen, maar dat generale deputaten dat zelf doen.

De Synode vereenigde zich met de volgende conclusies:

1. aan deputaten dank te betuigen voor de werkzaamheden door hen verricht, hun handelingen goed te keuren en aan hen décharge te verleenen, inzonderheid wat het financieel beheer betreft;

2. wederom vijf deputaten te benoemen met dezelfde opdracht;

3. hen te machtigen aan de kerken te vragen een halve collecte of een bijdrage, jaarlijks aan hen af te dragen;

4. hen te adviseeren zich zelf te wenden tot alle classes met het verzoek een classicaal deputaat te benoemen, die de zaak der Hongaarsche studenten behartigt, stimuleert, de bijdragen int en aan den penningmeester der deputaten afdraagt.

Leden, die elders kerken.

De Voorzitter deed mededeeling van een ingekomen voorstel van de leden ds Meyering, ds Hagen, dr Polman en dr de Groot, naar aanleiding van het verzoek van den kerkeraad van Leiderdorp in betrekking tot leden, die elders kerken, waarover de Synode reeds eerder handelde, luidende:

„De Generale Synode, kennis genomen hebbende van de vraag van den kerkeraad der Geref. Kerk van Leiderdorp inzake toepassing der kerkelijke censuur op gemeentelieden, die zich nagenoeg aan alle samenkomsten der gemeente onttrekken en regelmatig in een naburige Geref. Kerk gaan kerken, beweerende daar meer zegen onder de prediking te genieten;

van oordeel, dat het hier inderdaad handelingen betreft, die met het oog op het gebod des Heeren nopens de orde in Zijn Kerk en in verband met de onjuiste beweegredenen, die er aan ten grondslag liggen, vanwege den kerkeraad ernstig dienen te worden tegengegaan;

sprekt uit, dat, ofschoon in het algemeen ten opzichte van zoodanige leden met ernstig en broederlijk vermaan moet worden volstaan, bij voortdurende verwerping van deze vermaning elk geval op zichzelf dient

te worden beoordeeld en met advies der kerkvisitatoren beslist, of voor verdere tuchttoefening termen aanwezig zijn.”

Een breede discussie ontstond, waarna de Synode zich vereenigde in de volgende slotsconclusie:

De Synode enz. spreekt uit:

I. dat de vraag der tuchttoefening voor elk geval afzonderlijk moet worden beoordeeld;

II. dat doorgaans ten opzichte van zoodanige leden met ernstig en aanhoudend herderlijk vermaan zal kunnen worden volstaan;

III. dat indien de kerkeraad in bepaalde gevallen, wegens voortdurende verwerping van deze vermaning, verdere tuchttoefening noodig acht, het toch vanwege het eigenaardig karakter van het kwaad niet gewenscht is, daartoe over te gaan dan na advies van de classis of van de kerkvisitatoren te hebben ingewonnen.

De Synode droeg aan het moderamen op zich tot de regering te wenden met het verzoek om t.a.v. het verbod van autoriteiten op Zondag, voor kerkgangers een uitzondering te maken.

Vrouwenarbeid.

Ds W. H. v. d. Vegt rapporteerde hierna over het verzoek van den kerkeraad van Ternaard met betrekking tot de positie der vrouw in de kerk. Deze kerkeraad verzocht de Synode, „gezien gedurig meer propagandeering van inmiddels reeds namens kerkelijke autoriteiten door vrouwen en meisjes begonnen arbeid in kerk, zending en evangelisatie, arbeid welke deels eigenlijk tot het terrein der ambten behoort, uit te spreken, wat naar Schrift en historie de positie der vrouw in de kerk is en wat daar uit volgt voor onzen tijd ten opzichte van bedoelden arbeid”.

De commissie oordeelde, dat wie zoo ernstige beschuldigingen uitsprekt, behoorlijk argumenteeren moet. Zonder discussie vereenigde de Synode zich met de voorgestelde conclusie:

De Synode, kennis genomen hebbende van het verzoek van den kerkeraad van Ternaard om een uitspraak der Synode over de positie der vrouw in de kerk naar Schrift en historie;

overwegende, dat de kerkeraad zijn verzoek motiveert met de vermelding van „gedurig meer propagandeering van inmiddels reeds namens kerkelijke autoriteiten door vrouwen en meisjes begonnen arbeid in kerk, zending en evangelisatie”;

verklaart:

a. dat van een dergelijke propaganda en praktijk haar niets gebleken is;

b. dat de Synode geen instantie is om ter nadere onderrichting een opzettelijke studie in het licht te geven over het aangegeven onderwerp;

en besluit derhalve aan den kerkeraad van Ternaard te antwoorden aan haar verzoek niet te kunnen voldoen.

Hulpbehoevende Diaconieën.

Tenslotte rapporteerde ds S. J. Popma over het verzoek van de Part. Synode van Drente van de Gen. Synode een aanbeveling te mogen ontvangen van een door haar in 1940 te vragen collecte voor de hulpbeh. diaconieën binnen haar ressort.

Conform besloten.

Hierna verdrigde de praeses de zitting tot half acht.

Avondzitting.

In de om half acht aangevangen avondzitting kwam eerst aan de orde de

Perspolemieë

in verband met een verzoek van de Part. Synode van Zuid-Holland-Noord, dat de Synode haar invloed en alle haar ten dienste staande middelen zal aanwenden om aan den misstand inzake de perspolemieë een einde te maken en een voorstel van de Part. Synode van Drente, dat de eisch gesteld worde, dat in de perspolemieë de broederlijke liefde en de waarheid worde gehandhaafd en worde uitgesproken, dat de beschuldigingen van afwijking in de belijdenis niet in de pers behoeven te geschieden, doch in den kerkelijken weg te worden ingediend en behandeld.

Rapporteur was ds H. Meyering.

Hoewel de Part. Synoden van Zuid-Holland-N. en Drente geen feiten noemen, zou de commissie toch niet gaarne deze missives op formeele gronden terzijde leggen, temeer daar het hier een zeer ernstige zaak geldt en de invloed van deze dingen op de gemeente onberekenbaar groot is. Het ondermijnt het vertrouwen en bedreift den Geest Gods, die in de kerk woont.

Den weg der specialisatie op te gaan zooals Drente (voorstel van de classis Beilen) wil, acht de commissie niet aanbevelenswaardig. De commissie oordeelt, dat de Synode haar diep leedwezen moet uitspreken, dat men niet heeft gehandeld naar het vermaan van de Synode van 1936 en een woord van afkeuring moeten doen hooren over de wijze waarop over deze Synode is geschreven. Er moet op deze zaak ook in den kerkelijken weg voortdurend worden gelet.

De commissie stelde de volgende conclusies voor:

1. De Generale Synode spreekt haar leedwezen uit over het feit, dat veelszins geen gevolg is gegeven aan het woord der Gen. Synode van Amsterdam 1936 inzake perspolemieë, opgenomen in haar Acta art. 151;

2. de Synode spreekt er hare afkeuring over uit, dat over de Gen. Synode van Amsterdam somtijds werd geschreven op een wijze, waardoor het vertrouwen in deze meerdere vergadering der kerken bij de leden der kerken moest worden geschaad en tot het trekken van onjuiste conclusies aanleiding werd gegeven;

3. de Synode besluit een herderlijk schrijven te richten tot de kerken, waarin gewezen wordt op de beleeken en den invloed van den persarbeid op het kerkelijk leven in het algemeen en op de gevaren, die aan een polemiek, welke niet beantwoordt aan de eischen, gesteld in de uitspraak der Synode van 1936, zijn verbonden en de leden der kerk worden opgewekt, op deze gevaren te letten en ze door hun persoonlijke invloed mede helpen bestrijden; en voorts nadruk gelegd op de voortdurende noodzakelijkheid om te strijden vóór de waarheid en tegen de vijanden der kerk van Christus, waardoor de eisch der broederlijke eenheid in het zoeken van het heil der kerk te ernstiger naar voren komt;

4. de Synode besluit, de classicale vergaderingen per circulaire op te wekken, om nauwlettend acht te geven op den inhoud van de binnen haar ressort verschijnende kerkelijke bladen in verband met de uitspraak der Gen. Synode van 1936 inzake polemiek en van eventueel inkomende klachten en bezwaren desbetreffende ernstig nota te nemen.

Er gaven zich twaalf sprekers op.

Prof. dr J. Ridderbos heeft met instemming de conclusies gehoord, waarmede allen het natuurlijk eens zijn. Spr. zou deze conclusies gaarne zonder debat zien aangenomen om ons daarmee voor God te verootmoedigen. (Instemming.)

Het advies van prof. Ridderbos werd door verschillende leden overgenomen en kwam als voorstel van orde in behandeling.

Ds W. H. den Houting persoonlijk met het verzoek wel kunnende meegaan, vroeg of het wel wjs was om in een bepaalde stemming een beslissing te nemen.

Prof. Ridderbos antwoordde, dat hij het voorstel niet doen zou als het een zaak gold waarover allen het niet eens zijn.

Dr W. A. v. Es heeft onoverkomelijke bezwaren tegen de vierde conclusie en voorziet een bron van onrust in de classicale vergaderingen.

Prof. dr J. Waterink zelde, dat als de conclusies unaniem worden aangenomen, dit of een wonder van God is of een oogenblik van groote tragiek.

Prof. dr Ridderbos merkte op, dat hij het standpunt van dr v. Es kan verstaan. Maar dan kunnen de eerste drie conclusies toch wel worden aangenomen. Als de Synode zich eenparig uitsprekt, dan gaat ook daarvan groote kracht uit.

Ds den Houting vroeg of dan niet kan worden volstaan met bijzonderen nadruk te leggen op de beslissing van 1930.

Prof. Ridderbos adviseerde de vierde conclusie los te maken van de andere.

Besloten werd om de vierde conclusie te doen vervallen.

Het aan de kerken te zenden herderlijk schrijven zal door het moderamen worden geconcipeerd.

De dialectische theologie.

Hierna rapporteerde ds J. de Vries over de aan deputaten voor buitenlandse kerken gegeven opdracht inzake het geschrift tegen de dialectische theologie.

De commissie stelde de volgende conclusie voor:

1. aan de deputaten voor de correspondentie met buitenlandse kerken toe te staan, dat zij iemand trachten te vinden, aan wien zij naar hun oordeel kunnen toevertrouwen een geschrift, als bedoeld in art. 122 III 6, Acta Amsterdam samen te stellen en aan wien zij de vrijheid mogen laten het te doen naar eigen inzicht, met de bepaling er bij, dat hij zich zooveel als 'kan, houde aan de opdracht;

2. aan hen op te dragen het geschrift te keuren en daarbij uit te spreken, dat deze keur voor de Synode genoegzame waarborg zal zijn om de verantwoordelijkheid van een opdracht als omschreven in Acta 36 Amsterdam art. 122 III 6 op zich te kunnen nemen;

3. den deputaten te verzoeken, dat zij zorg willen dragen voor de vertaling van het geschrift in het Engelsch, het Duitsch en het Fransch;

4. aan hen toe te vertrouwen, dat zij een uitgever zoeken, die in de drie genoemde talen de uitgave tegen billijke voorwaarden wil verzorgen met een oplage van 1500 exemplaren in totaal, naar behoefte verdeeld over de drie talen;

5. aan deputaten te vragen, dat zij voor een doelmatige verspreiding de maatregelen nemen, die zij noodig achten, het aan hen overlatend welke adressen zij meenen, dat daarvoor het eerst en het meest in aanmerking komen;

6. het bedrag van f 2000,—, dat aan de deputaten werd toegestaan te verhoogen met f 1000,—, welk bedrag naar het oordeel van uw commissie wel het kleinste bedrag zal zijn, dat voor de uitvoering van de opdracht noodig zal blijken.

De conclusies werden aan betrokken deputaten ter overweging gegeven.

Curaçao.

Hierna kwam aan de orde het rapport van de Geref. Kerk van 's-Gravenhage-West.

De J. de Vries las eerst een uittreksel uit het rapport en rapporteerde vervolgens over dit rapport. De commissie stelde aan de Synode voor:

1. aan de Kerk van Den Haag-West den dank der Synode over te brengen voor de goede zorgen, welke zij aan de wijk Curaçao heeft besteed, alsook aan deputaten voor de militairen;

2. met de Kerk van Den Haag-West en de wijk Curaçao in te stemmen, dat institueering van de wijk Curaçao gewenscht is;

3. met betrekking tot de financiële zijde van de institueering der wijk Curaçao van Den Haag-West:

a. een eventuele aanvraag om hulp voor dat doel door de Kerk van Den Haag-West aan de classis 's-Gravenhage dringend aan te bevelen;

b. op te dragen aan de generale deputaten ad art. XI de te institueeren Kerk van Curaçao te steunen met een bedrag van f 900,—;

c. op te dragen aan de deputaten voor de verstrooiden in Oost- en West-Indië, dit te doen met een zoodanig bedrag als noodig blijkt na aftrek: te van de bijdrage van de classis 's-Gravenhage; 2e van den steun van de deputaten voor de verzorging der gereformeerde militairen, groot f 1000,—; 3e van den steun van de generale deputaten ad art. XI, groot f 900,— (ten hoogste f 2500,—);

4. uit te spreken, dat de Kerk van Curaçao (dat is dus na haar institueering) haar aanvragen om steun in 't vervolg aan de betrokken kerkelijke instanties behoort te doen via de classis 's-Gravenhage of door die classis speciaal voor Curaçao eventueel benoemde deputaten;

5. een schrijven te zenden aan den wijkraad Curaçao, waarin tot uiting komt de dankbaarheid der Synode voor den zegen op den arbeid op Curaçao en omgeving en waarin ook de waardeering en erkentelijkheid der Synode wordt uitgesproken voor den trouwen arbeid

en groote
heid doe
6. een
Houtzage
voor de
tijdens h
Prof. d
de milit
op, dat d
waren, w
Ds N.
als soort
worden a
Na bez
conclusie

Tensl
het rap
en het
Zuid on
regering
Wiering
De con
conclusie

1. de S
te keure
dragende
2. deput
gevoerde
3. opmi
nien en
a. te
Geref. in
het oog
h. de
het zelf
te bevo
schotten
c. aan
staatkun
financiee
d. even
nities
geestelijk
e. aan
in Janua
dragen in
De ram
opmerkin

De voor
Holland
de Synod
D. Nauta
zitting va
Om teg
gebed en
volgende

In de
werden
gesteld
verzoek
in betrek
voor kerk

Na ove
Wijk, ge
Aan de
(die een
De r
sie, om
gelijk o
moet geg
Ds N.
de voorge
De con
om prof.
te geven
In de
Wijk een
Na een
een conc
uitgeke
Wiering
directie v
terecht zi

Hierna
voor onde
van de F
een voers
bezwaars
Het rap
was tevo
gesteld.
Het rap
de verbot
stituut er
doopleden
sluite: a.
de wijze
dracht h
op het v
de kerk v
over de d
Deze r
handelt a
wassen i
bonds on
tusschen
ren van
incomple
heid leve
ning t.a.v
die onge
en Christ
digen en
Dr W.
dezer ma
port van